

costos, és impossible fer la inversió que cal per mantenir-se al dia si no se'n preveu la rendibilitat. Molts empresaris hi guanyen convertint el pati de butaques en un pàrquing i el vestibul dels seus cinemes en una botiga.

La reconversió en multisales i amb una programació actualitzadora és la seva via de sortida de la crisi. «Allà on s'ha fet reconversió —explica Gratacós— s'ha augmentat la recaptació». El cas de l'àrea de Barcelona és paradigmàtic. Mentre a la capital han desaparegut els cinemes de reestrena, les poblacions importants del cinturó han posat al dia les seves sales i estrenen les pel·lícules al mateix temps que els grans cinemes barcelonins. Per aconseguir-ho han fet falta dos anys de feina i realitzar un estudi en anglès que ha estat

aprovat pels executius de les multinacionals americanes que serveixen les còpies simultàniament. Per a Gratacós, «el següent pas és la coordinació dels programes per aprofitar els grans llançaments publicitaris. Si no, vindran les multinacionals de la distribució i llavors sí que perdrem el fil».

La situació global del conjunt de sectors, en paraules de Lluís Bonet, del CEP, «no és dolenta. La indústria té molta potencialitat però està poc consolidada, en el sentit que depèn de molts factors conjunturals, com la política de subvencions».

Tots els productors coincideixen a dir que el cinema català és una indústria possible. Els pròxims anys demostraran si aquesta és una possibilitat real. □

es diu en economia, he fet una valoració d'una marca.

—Com a productor, però, sempre treballes en coproducció.

—Perquè cal aprendre'n. Coproduir et permet fer-ho, sense tant de risc. Jo tinc el projecte de produir sol, però quan sàpiga molt bé el què i el com de les coses. I tinc clar que, en una pel·lícula, la figura del productor és fonamental.

—¿El teu model professional seria un Louis B. Mayer a petita escala, o un productor independent que fa la guerra pel seu compte?

—No, fer la guerra pel meu compte no, perquè les persones ens cansen, a la llarga. Ara, tampoc es pot tenir un monopoli. El monopolisme i la dictadura ofeguen. Sí, és clar, m'agradaria ser un petit Louis B. Mayer, però sense ser un dictador. La Metro va funcionar només fins que Mayer va morir, perquè els executius que el van succeir es van dividir en diversos inte-

ANTONI LLORENS: LES TECLES DE LA INDÚSTRIA CINEMATogrÀFICA

«M'agradaria ser Louis B. Mayer»

És l'únic distribuïdor català capaç de plantar cara a les multinacionals. Té Woody

Alien en exclusiva i ha coproduït els últims films de Bellmunt i d'Almodóvar. El seu imperi inclou sis sales de cinema que aviat seran onze. Antoni Llorens toca, amb una sola mà, les tres tecles de la indústria cinematogràfica.

Carles Singla/Xavier Pérez

—La teva activitat en la indústria cinematogràfica es diversifica en la triple faceta de productor, distribuïdor i exhibidor. ¿Per quin d'aquests tres camps vas començar?

—Vaig començar com a distribuïdor que era el que jo coneixia amb més profunditat, i està entre la producció i l'exhibició. Però el més difícil que hi ha al nostre negoci és la producció, que significa, per una banda, crear, i per una altra, comporta un risc molt gran. El problema és que qui produeix posa els diners, però no els recupera directament, sinó que passen per l'exhibició i la distribució. Per això, m'interessa tocar tots tres camps.

—La teva primera empresa va ser la distribuïdora Lauren. Després vas passar a tenir cinemes. En tens sis a Ma-

«La crisi en si del cinema no existeix, la creem tots nosaltres».

drid, que aviat seran nou, però cap a Barcelona.

—A Barcelona acabem de fer una societat que es diu Clàssic Espectacle SA, i hem arrendat el cinema Moderno, que passarà a tenir dues sales, aproximadament pel mes de maig que ve.

—¿La teva mina d'or ha estat tenir l'exclusiva de distribució de la productora americana Orion a l'estat espanyol?

—No, jo vaig agafar Orion l'any 83, però des del 80 ja estava posat en aquest món i havia tingut èxit amb pel·lícules en les quals ningú no creia. A més, abans la portava Warner Bros, i ningú sabia què era. Amb Orion, com

ressos, i els va faltar amor. I el negoci del cinema necessita amor i sensibilitat.

—Pedro Almodóvar deu haver estat el director que majors èxits t'ha donat com a productor.

—Quan Almodóvar va fer *La ley del deseo*, ningú la volia programar, pel tema de l'homosexualitat. Tampoc ningú creia en Bellmunt amb *El complot dels anells*. Jo sempre he donat suport a allò en què creia.

—¿Has exercit algun tipus de control sobre les pel·lícules que has produït, les d'Almodóvar, per exemple?

—No, quan un director és realment el creador del film, com és Almodóvar, no se'l pot controlar. Amb altres direc-

tors he fet un control des de fora i amb alguns ens hem entès molt bé.

—*¿Com veus en aquest moment la situació del cinema català? ¿La crisi ha tocat fons?*

—La crisi en si no existeix, la creem tots nosaltres. Per una banda, la crisi del cinema és també crisi cultural. La classe burgesa, avui, no s'interessa per la cultura, i els seus fills estan absolutament agafats pel consumisme. D'altra banda, la presència de la televisió ha creat una nova manera de mirar-se les pel·lícules que no dona temps a la reflexió.

Respecte a la crisi de la indústria cinematogràfica, vivim una època mediocre, on una gent que s'ha guanyat molt bé la vida i encara està al poder no ha sabut evolucionar. I aquí hi ha la nostra problemàtica professional. No hi ha hagut cap recerca, ni cap intent de renovació.

—*¿Com veus el panorama actual de directors catalans, ara que s'ha produït una renovació i apareixen noms nous?*

—En general les pel·lícules que he vist de nous directors són fluixes. Un director, quan despunta, ho veus de seguida, un cas seria el de Villaronga, amb *Tras el cristal*. Els directors que fan la seva primera pel·lícula, crec que s'ho haurien

Antoni Llorens, productor de cinema.

de pensar més abans de posar-s'hi. Per això, abans d'arriscar-me amb un director nou, m'ho penso molt.

—*En definitiva, ¿com a productor, exigeixes moltes garanties abans de confiar un projecte a un director?*

—Exigeixo professionalitat i consciència. Naturalment, hi ha directors més consagrats, en què pots confiar. Però no estic només per la gent gran, m'interessen molt els joves.

—*I pel que fa a la infraestructura —tècnics, estudis, actors, laboratoris—, ¿com veus el panorama?*

—Una mica fotut, veritablement no hi ha tècnics. La mateixa indústria hauria de crear escoles per formar-ne. El problema és que aquí tothom vol ser director, i és més important ser un bon director de fotografia que un mal director. Jo creuré en les associacions i els sindicats quan, en comptes de reivindicar tant, creïn escoles.

—*¿Quina opinió et mereix la política de subvencions anticipades del govern central?*

—Jo trobo que tots els sistemes són bons. El dolent pot ser l'aplicació que se'n fa. Tampoc no puc fer una valoració exacta del funcionament d'aquest tema, hauria d'estar-hi dins. I, la veritat, a mi el ministeri mai m'ha consultat res. He estat sempre un marginat, no sé per què. No em consulten, i a l'Almodóvar, que és el que puja, tampoc.

—*Pel que fa a la distribució del cinema català, tu ets un dels professionals que t'hi dediques. ¿Creus, però, que les pel·lícules catalanes s'exploten prou, arriben a tot arreu?*

—No, perquè si l'exhibidor creu que una pel·lícula no donarà una pesseta,

CEL

Centre d'Estudis d'Anglès i Informàtica

Anuncia el començament el proper
3 d'octubre del curs 88-89

Freqüència de classes (anglès i informàtica):

- Cursos especials per a xiquets:
2 hores setmanals.
- Cursos per a adults a tots els nivells:
2 o 3 hores setmanals.
- Cursos trimestrals intensius per a adults.
- Informàtica i Basic per a adults i xiquets a tots els nivells i en grups reduïts. Horari de matí, vesprada i nit.

Secretaria de 9 a 2 i de 7 a 10
Garrigues, 2 entresol 1r. - Tels. 352 21 02 - 352 69 27
46001 VALÈNCIA

Gravador Enguïdanos, 51, baix - Tel. 348 11 07
46015 CAMPANAR (València)

— Cridem qui som — PAÍS VALENCIÀ, PAÏSOS CATALANS

Manifestació 9 d'Octubre
5.30 vesprada,
S. Agustí, València

CRIDA A LA SOLIDARITAT,
LCR, MCPV

Joves Independentistes,
Jove Germania

CRIDA A LA SOLIDARITAT

JOVE GERMANIA · JOVES INDEPENDENTISTES · MCPV · LCR.

no la vol agafar. A la majoria dels exhibidors no els interessa el cinema català, els interessa la pela, i jo no puc obligar ningú a projectar res. Però la problemàtica és també institucional; TV3, per exemple, no s'interessa pel cinema català. ¿Quantes pel·lícules catalanes fan? Si els polítics no fan res, jo, que sóc particular, ¿què puc fer? Ja faig prou, i no m'ho agrairan mai, encara que no faig les coses perquè m'ho agraeixin.

—¿Un canal de distribució a nivell europeu no seria una bona fórmula per treure més rendiment a les pel·lícules?

—D'acord, però primer s'ha de muntar un canal d'exhibició. Si no es crea veritablement una xarxa europea

de cinemes —o una alternativa televisiva— la majoria de pel·lícules europees seguiran tenint problemes de distribució.

—*Aleshores, el poder dels exhibidors és molt gran.*

—Però és per culpa dels distribuïdors, que ens matem els uns als altres, en lloc d'estar units. Per això, al final és necessari acabar tenint també algun cinema.

—¿I no et crea una esquizofrènia ser productor, distribuïdor i exhibidor?

—No, ho separo molt bé. Cada sector funciona amb els seus propis termes econòmics, com a empreses separades. Quan em poso com a exhibidor, per exemple, sóc molt més fred. □

ELS CINEASTES VALENCIANS, EN FASE DE SUPERVIVÈNCIA

Fer cinema a València: ofici entre tenebres

Aquest apel·latiu, tret del conegut film d'Almodóvar, seria adequat per a referir-se a la difícil situació dels cineastes valencians. Els problemes de finançament i la renúncia a la pròpia llengua condicionen negativament tots els projectes per a fer cinema en català a València.

Vicent Sanchis

L'última discussió sobre què hauríem d'entendre com a cinema català va ser formulada per Josep Maria López Llavides a les pàgines d'*Avui*. Després de fer una repassada històrica, l'autor s'atura en la recent producció del Departament de Cultura de la Generalitat catalana, i anomena alguns títols, com ara, *El vent de l'illa*, de Gerard Gormezano, *Una nit a Casablanca*, d'Antoni Martí i *El complot dels anells*, de Francesc Bellmunt, i conclou amb aquestes paraules: «Comença a sorgir un cinema que, si es manté i fa més rigorosa la protecció institucional, si els productors hi inverteixen realment, si s'insisteix a introduir l'ensenyament dels àudio-visuals a l'escola, als instituts i a les universitats, i si creix l'autoexigència dels actuals professionals, massa sovint poc autocrítica, podrà bastir la cinematografia nacional catalana que fins ara mai havíem tingut».

Nosaltres hauríem d'assenyalar que els cineastes valencians estan encara en una fase de supervivència i que la qüestió idiomàtica (encara que assumida per alguns) s'ha de posposar per a un futur en el qual ja funcione una infraestructura industrial i l'adequat suport de les institucions. Avui l'únic camí sembla que és emigrar a Madrid o Barcelona i, si no, conformar-se amb la realització de curts-metratges de ficció com *Los domingos son muy antiguos*, de Pepe Cano, o documentals de temàtica folklòrica (en el bon sentit) o han de preparar-se per a entrar en la tot just creada TVV en qualitat de realitzadors.

Justament, López Llavi cita en el seu article dos realitzadors valencians, tots dos nascuts a Alcoi, Carles Mira i Gerard Gormezano. El primer, més conegut per títols com *Jalea Real* (1981) o *Que nos quiten lo bailao* (1983) ha hagut de recórrer a les oficines de la Conselleria de Cultura de Catalunya per a obtenir una subvenció que ací no va ser atesa. Així va fer *Daniya*, en coproducció amb Marroc i França. *Daniya* estava destinada al suport televisiu i es va estrenar la nit de

«Héctor» i «El vent de l'illa», dos films fets per valencians.

Sant Jordi i va ser premiada per la Generalitat de Catalunya. L'estrena a València va ser acollida per la crítica desfavorablement. Carles Mira insisteix a contraposar estèticament i ideològicament dues cultures, la dels àrabs i la dels cristians, a través de la correspondència que manté el jove Bernat amb la seua germana de Barcelona.

Un altre realitzador valencià, Gerard Gormezano, es va veure obligat a compaginar subvencions i capital privat (que tampoc va provenir de València) per a poder dur endavant el seu projecte. *El vent de l'illa* sí que va ser celebrada per la crítica, que li va tributar forts elogis. Es va exhibir amb tota normalitat, però, no obstant l'èxit obtingut a Berlín, va haver de patir els inconvenients d'una deficient estratègia de la postproducció (publicitat, difusió, etc.).

Més enllà de consideracions analíti-